

U R J A L A N K Y L Ä N

1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN

PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS

2002

Urjalankylä. Betonirakenteinen tulipesäke ns. Roopetinmäellä. Kuva: V. Adel/Tampereen museot

Vadim Adel

Tampereen museot
Maakunnallinen yksikkö
2002

URJALA, URJALANKYLÄ
1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN
KARTOITUS 2002

Vadim Adel
Maakunnallinen yksikkö
Tampereen museot 2002

URJALA, URJALANKYLÄ

1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS 2002

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	3
2. YLEISKARTTA	5
3. KARTOITUSKOHTEET	6
3.1. Osa-alue 1 (Sarvikankaronmäki).....	6
3.2. Osa-alue 2.....	9
3.3. Osa-alue 3. (Museomäki).....	11
3.4. Osa-alue 4 (Riihimäki).....	14
3.5. Osa-alue 5 (Roopetinmäki).....	18
3.6. Osa-alue 6 (Koulun mäki).....	20
3.7. Osa-alue 7.....	22
3.8. Osa-alue 8 (Vanhan Astalan mäki).....	25
3.9. Osa-alue 9 (Pappilanmäki).....	28
3.10. Osa-alue 10.....	32
4. YHTEENVETO JA JATKOTOIMENPITEET.....	36
KÄYTETTYJÄ LÄHTEITÄ.....	38
NEGATIIVILUETTELO.....	39
DIALUETTELO.....	41
LIITE: otteet vuoden 1918 vahinkoselvityskartasta	

URJALA, URJALANKYLÄ

1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS 2002

1. JOHDANTO

Yleistä

Tampereen museoiden maakunnallinen yksikkö/Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti huhtikuussa 2002 ensimmäisen maailmansodan aikaisten puolustusvarustusten kartoituksen Urjalan Urjalankylän alueella. Tutkimukset liittyivät Urjalankylän osayleiskaavan laatimiseen, josta Tampereen museot antoi 10.10.2001 inventointisuunnitelman sisältävän maankäyttölausunnon (diar. 151/5423/2001). Urjalan kunta tilasi ko. kartoituksen MML 13 §:n ja MRL 9 §:n mukaisesti ja maksoi suurimman osan tutkimuskustannuksista MML 15 §:n perusteella; maakuntamuseo suoritti 1/3 osan kustannuksista. Inventoinnin kokonaiskustannukset olivat n. 5040 euroa + alv.

Kartoituksen esi-, kenttätöitä ja raportin teki Tampereen museoiden maakunnallisen yksikön tutkija, FM Vadim Adel. Kenttätöitä tehtiin yhdeksän työpäivän aikana 15.-26.4.2002. Tutkimusapulaisena ensimmäisellä kenttätöviikolla oli harjoittelija Julia Gladun, toisella viikolla Riia Siltanen. Töiden valvojana toimi maakunnallisen yksikön tutkija, FM Ulla Lähdesmäki. Yhteyshenkilönä Urjalan kunnassa oli aluearkkitehti Helena Naukkarinen, jolta saatiin tarvittava kartta-aineisto ja maanomistajatiedot. Inventoinnin jälkityöt ja raportti tehtiin 29.4.-13.5. ja 10.-14.6.2002.

Tutkimusalue

Ujala on Pirkanmaan kunnista eteläisin. Urjalankylä sijaitsee sen keskiosassa, n. 3,5 km keskustasta länteen, kahden kunnan suurimman järven, Rutajärven (vedenpinnan korkeus 99,6 m mpy) ja Kortejärven (99,5 m mpy) välisellä kannaksella, W-E-suuntaisen Ujala-Punkalaidun -tien (mt 230) molemmilla puolilla. Kylän keskiosassa virtaa etelästä pohjoiseen (Rutajärvestä Kortejärveen) n. 1,5 km pitkä ja 10-80 m leveä Urjalanjoki. Urjalankylän maisemassa vuorottelevat suhteellisen korkeat, metsää kasvavat kallio- tai moreenimäet ja tasaiset peltoaukeat. Ensimmäisen maailmansodan aikaiset puolustusvarustukset sijaitsevat muutamalla tällaisella mäellä joen itäpuolella, n. 1,3 (N-S) x 0,8 km laajalla alueella. Kartoituskohteet on jaettu tässä tutkimuksessa kymmeneen osa-alueeseen niiden topografian perusteella (ks. *Yleiskartta* 1:20 000).

Historiallista taustatietoa tutkimuskohteesta

Urjalankylän puolustusvarustukset kuuluvat pääkaupunkiseudulta Virroille ja siitä edelleen Kuopion suuntaan kulkevaan linnoitusketjuun, jonka Venäjän armeija rakensi tai rakennutti ensimmäisen maailmansodan aikana suojatakseen Pietarin oletetulta saksalaisten hyökkäykseltä Suomen länsirannikon suunnasta. Urjalan puolustusvarustukset kuuluivat Tampereen ja Ruoveden linnoitusten ohella sisämaan vahvimpiin. Niiden rakentaminen alkoi syksyllä 1915 ja päättyi syksyyn 1917 mennessä. Urjalankylän lisäksi linnoituksia tehtiin Honkolan ja Huhdin kylien sekä Kolkan alueilla. Kesällä 1918 senaatin määräyksestä paikkakuntiin perustettiin toimikunnat, jotka tutkivat linnoitustöistä aiheutuneet vahingot ja

laativat varustusalueista kartat. Urjalan linnoituksia koskevat vahinkoselvityskartat ja asiakirjat löytyivät v. 1999 Hämeenlinnan maakunta-arkistosta (Saikku 2000).

Kartoituksen tavoitteet ja metodit

Kartoituksen ensisijaisena tavoitteena oli saada riittävät tiedot Urjalankylän alueen puolustusvarustusten sijainnista ja säilyneisyydestä, jotta niiden huomioonottaminen osayleiskaavassa olisi mahdollista. Lisäksi kenttätöissä saatiin yksityiskohtaisempaa tietoa eri osa-alueiden linnoituslaitteista sekä alueen muista historiallisen ajan kohteista. Puolustusvarustusten paikantamisessa käytettiin vuoden 1918 karttoja (mk n. 1:5000), mikä teki säilyneiden linnoituslaitteiden inventoinnin mahdollisimman täydelliseksi ja auttoi myös alkuperäisten puolustusjärjestelmien hahmottamista.

Lyhyestä kenttätöjaksosta huolimatta kartoituksessa pyrittiin siis suurempaan tarkkuuteen, kuin mitä osayleiskaava (mk 1:10 000) vaatii. Kaikki huomattavat taistelu- ja suojalaitteiden jäännökset, taistelu- ja yhdysautojen päälinjat ja muut inventointikohteet merkittiin karttapohjalle 1:2000. Lisäksi kohteet mitattiin, valokuvattiin osittain sekä dokumentoitiin sanallisin kuvauksin. Mittaukset maastossa suoritettiin 50 m:n mittanauhan ja bussolin avulla, lisäksi tärkeiden kohteiden/pisteiden paikantamisessa käytettiin GPS-navigaattoria Magellan GPS 315. Kartoituksen keskimääräisenä virhemarginaalina voidaan pitää ± 5 m. Mittauksia vaikeuttivat suuret korkeuserot, tiheähkö metsäkasvillisuus ja sopivien kiintopisteiden puuttuminen osa-alueilla 1, 10 ja osa-alueen 9 NW-osassa; myöskään GPS-laitteen tarkkuus ei aina ollut riittävä. Tästä johtuen joidenkin pisteiden/kohteiden karttamerkinnän tarkkuus näillä alueella saattaa olla paikoin ± 10 m. Lisäksi on havaittu virheitä tai puutteita pohjakartoissa, ja ne pyrittiin korjaamaan kenttämittausten perusteella (osa-alueet 1, 2, 4, 9).

Kartoitetut puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet pyrittiin tulkitsemaan alustavasti niiden muodon, mittojen ja sijainnin perusteella. Vertailuaineistona käytettiin pääkaupunkiseudulla tehtyjä vastaavanlaisia tutkimuksia, joista lainattiin myös termistöä. Kaivannot, jotka liittyvät taisteluhautoihin ja joiden syvyys ja leveys eivät poikkea haudan mitoista (leveys enintään 2 m), käsiteltiin taisteluhaudan ulokkeina (pääasiassa ampumaulokkeina, joiden lisäksi on todettu esim. portaikkoja). Niitä suuremmat kaivannot/kuopat tulkittiin taistelulaitteiden (tuliasemien tai -pesäkkeiden) tai suojalaitteiden (korsujen, kasarmien) kuopiksi, joihin on alun perin kuulunut myös puu- tai betonirakenteita. Karttoihin 1:2000 on omalla merkinnällä (musta neliö) merkitty vain yli 3 m mittaiset kuopat johtuen karttojen mittakaavasta.

Inventoinnin mustavalkonegatiivit ja diat on luetteloitu ja arkistoitu Museoviraston rakennushistorian osaston kokoelmiin päänumeroille 125156 ja 125157.

* * *

3. KARTOITUSKOHTEET

3.1. Osa-alue 1. Sarvikankaronmäki

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6776 00-10, Y = 2471 39-54, Z = 110-120

Alue sijaitsee Urjalankylän pohjoisosassa, havupuuvältaista sekametsää kasvavalla, kalliopohjaisella Sarvikankaronmäellä, joen suusta n. 150 m itäkaakkoon, Kortejärven etelärannasta n. 100 m etelään, Urjala-Punkalaidun -tiestä (mt 230) n. 0,5 km pohjoiseen, välittömästi NW-SE-suuntaisen metsätien/uuden kesämökkitie eteläpuolella. Alueen laajuus on n. 140 m (NW-SE) x 80 m. Mäen laki on pääosin tasainen, sen länsikärjessä on kuitenkin korkeampi kalliokumpare. Mäen etelä- ja varsinkin länsirinteet ovat hyvin jyrkkiä, ja niiltä avautuu laaja näkymä jokilaaksoon. Puolustusvarustukset sijaitsevat rinteiden yläosassa ja mäen korkeassa länsikärjessä.

Maanomistajatiedot

Tila: 887-439-11-62 Pauhari

Omistaja: Pärssinen Turo Seppo Pellervo, os. Ahojentie 65, 31720
URJALANKYLÄ

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Alueella on kasarmin kuoppa (osa-alueen itäosassa, lähellä tietä), taistelu- ja yhdysautoja sekä taistelu- ja suojalaitteiden kuoppia, joissa on mm. betonisia rakenteita (alueen etelä- ja länsiosissa).

Kuva 125157: 31 Sarvikankaronmäki. Läntinen betonirakenteinen tulipesäke, taustalla jokilaaksoa. NE

Taistelu- ja yhdysautojen leveys on n. 1,0-1,5 m, syvyys 1 m. Ne kiertävät mäen lakea, muodostaen yhtenäisen, suljetun puolustus-tukikohdan. Mäen länsikärjessä taisteluhaudat on louhittu kallioon NW-SE-suuntaisina kahteen eri tasoon.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat ja keskimääräistä isommat ampumaulokkeet (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

1 *Kasarmikuoppa*. Mitat 11 (WSW-ENE) x 8 m, syvyys 2 m. Maavalli ympärillä. Kuoppa liittyy lounaasta n. 1,5 m leveään ja 1 m syvään yhdyshautaun, jonka NE-puolella kulkee 2 m leveä ja 1 m korkea maavalli. Kuopan pohjassa on profiililtaan kolmiomainen, sammalen peittämä kumpare, mahdollisesti romahtanut ja maatonut katto-rakenne. Sitä ei pystytty tutkimaan tarkem-

- min roudan takia. Pinnalla oli kuitenkin todettavissa vähintään 10 cm:n turve- ja maakerros. Kuoppaan on lisäksi kasaantunut risuja.
- 2 *Kuoppa*. Mitat: 2 x 2 m, syvyys 1 m. Liittyy etelästä samaan, 1-1,5 m leveään ja 1 m syvään yhdyshautaan, jonka N-puolella kulkee 2 m leveä ja n. 0,5-1 m korkea maavalli.
 - 3 *Kuoppa*. Mitat: 3 x 2 m, syvyys n. 1,5 m. Sijaitsee 1 m leveän ja n. 0,5 m syvän yhdyshaudan päässä.
 - 4 *(Korsu-?)kuoppa*. Mitat: 3 x 3 m, syvyys n. 1,5 m. Liittyy lännestä N-S-suuntaiseen yhdyshautaan, jonka itäpuolella kulkee maavalli.
 - 5 *Korsukuoppa*. Mitat: n. 4,5 x 3 m, syvyys n. 1,5 m. Sijaitsee edellisestä kuopasta 20-25 m etelään ja liittyy samaan yhdyshautaan lännestä. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6776 054/ 2471 446.
 - 6 *Betonirakenteinen tulipesäke* (pienikaliiperisen tykin tai konekiväärin tuliasema). Liittyy osittain kallioon louhittuun taisteluhautaan lännestä. Pohjamuoto on hevosenkenkä, ulkomitat ovat n. 3,5 x 3,2 m, sisämitat n. 2,6 x 2,0 m, syvyys (korkeus) 0,9 m. Oikealla seinällä on ampumatarvikekomero. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6776 061/ 2471 407.
 - 7 *Betonirakenteinen tulipesäke* (pienikaliiperisen tykin tai konekiväärin tuliasema), samanlainen, kuin edellinen. Liittyy etelästä 1-1,5 m leveään ja 1 m syvään taisteluhautaan, jonka S-puolella kulkee n. 1,5-2 m leveä ja 1 m korkea maavalli. Paikalta avautuu näkymä jokilaaksoon. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6776 025/ 2471 459.
 - 8 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 3 x 2,5 m, syvyys 1 m. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6776 010/ 2471 502.

Negatiivit: 125157: 28, 29, 31

Diat: 125156: 28, 29, 31

Muita kohteita

Kiviröykkiö. Muodoltaan epämääräinen, profiililtaan kupera. Kasattu 20-30 cm kokoisista kivistä, sammaloitunut. Mitat: 1,5 x 1,5 x 0,5 m. Sijaitsee 14 m NE betonirakenteesta 7.

Negatiivit: 125157: 30

Diat: 125156: 30

Lisätietoja

Sarvikankaronmäelle vievä tie on vuoden 1918 vahinkoselvityskartan mukaan rakennettu linnoitustöiden yhteydessä.

URJALA, URJALANKYLÄ

1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS 2002

OSA-ALUE 1. Sarvikankaronmäki

Kartta 1:2000

taistelu- tai yhdyshauta

taistelu- tai suojalaitteen kuoppa
(pituus tai leveys yli 3 m)

kasarmikuoppa

betoninen tuliasema (-pesäke)

kiviröykkiö

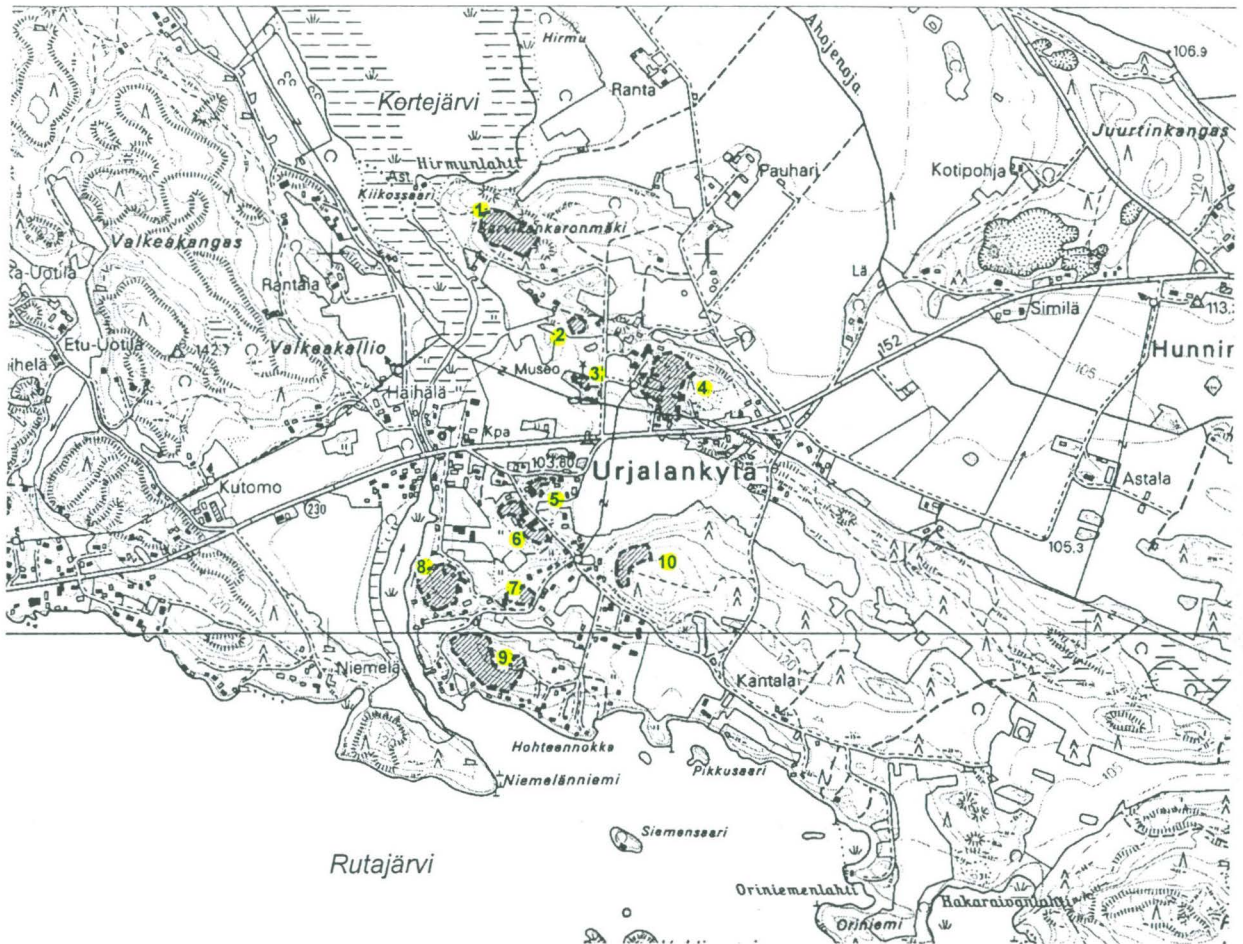
URJALA

URJALANKYLÄN 1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN
ARKEOLOGINEN KARTTOITUS 2002

YLEISKARTTA: OSA-ALUEJAKO

Pohjakarttana ote PerusCD:ltä Häme, versio '99

Mk 1:20 000

kartoituksen osa-alue ja sen nro

3.2. Osa-alue 2

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6775 79-83, Y = 2471 63-67, Z = 105-107

Alue sijaitsee Urjalankylän pohjoisosassa, n. 40 x 40 m laajalla, heinää ja vesaa kasvavalla, melko matalalla, kalliopohjaisella kumpareella, jonka länsi-, etelä- ja itäpuolella on peltoa, pohjoispuolella on uusi omakotitalo (ei merkitty karttoihin) ja talolle vievä W-E-suuntainen tie. Alue sijaitsee joen rannasta n. 260 m itään, Urjala-Punkalaidun -tiestä (mt 230) n. 0,3 km pohjoiseen, N-S-suuntaisesta Museotiestä n. 60 m länteen.

Kuva 125157: 32. Osa-alue 2. Yleiskuva. WSW

Maanomistajatiedot

Tila: 887-439-13-4

Omistajat: Heidi ja Jorma Tulonen, os. Museotie 36, 31720 URJALANKYLÄ

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Alueella on taistelu- ja yhdysautoja sekä taistelu- ja suojalaitteiden jäännöksiä, mm. betonisia. *Taistelu- ja yhdysautojen* leveys on n. 1,0-1,5 m, syvyys n. 0,5-1,5 m. Ne kulkevat kumpareen/saarekkeen reunoja pitkin, muodostaen yhtenäisen, suljetun puolustustukikohdan. Kumpareen W- ja S-reunoilla juoksuautoja pitkin kulkee 2-3 m leveä ja 1 m korkea maavalli.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat ja betonirakenteet (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

- 2 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa.* Mitat: 5 x 4,5 m, syvyys 1-1,5 m. Sijaitsee peltosaarekkeen eteläkärjessä. Kuopassa on n. 2 x 1,5 x 0,3 m kokoinen, NW-SE-suuntainen betonilaatta - romahtanut ampumapesäkkeen katto.
- 3 Samankokoinen *betonilaatta*, kuin ed., sijaitsee poikittain 1 m leveässä ja n. 0,5-1 m syvässä haudassa saarekkeen itäkulmassa.

Negatiivit: 125157: 32

Diat: 125156: 32

Lisätietoja

(kartta 1:2000 on seuraavan osa-aluekuvauksen jälkeen)

3.3. Osa-alue 3. Museomäki

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6775 64-68, Y = 2471 65-69, Z = 105-110

Alue sijaitsee Urjalankylän keskiosassa, n. 100 (NW-SE) x 50 m laajalla moreenimäellä, jonka länsi-, etelä- ja pohjoispuolella on peltoa, itäpuolella kulkee N-S-suuntainen Museotie. Etäisyys joen rannasta on n. 300 m (SE), Urjala-Punkalaidun -tiestä (mt 230) n. 130 m (N). Puolustusvarustuksia on säilynyt mäen luoteisosassa, sen laella ja loivalla rinteellä. Alue kasvaa heinää ja harvaa, mäntyvaltaista metsää. Linnoitusten itäpuolella, mäen laella sijaitsee kotiseutumuseo, siitä n. 20 m WNW on tuulimylly, saarekkeen/mäen eteläreunalla on vanhoja aittoja.

Kuva 125157: 35 Juoksuhautoja museon NW-puolella, mäellä. SE

Maanomistajatiedot

Tila: 887-439-12-69 Urjanmäki

Omistaja: Urjalan kunta, os. PL 33, 31761 URJALA

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Alueella on taisteluhautoja, joita on vanhan kartan mukaan ollut alun perin myös mäen eteläosassa. Aluetta on hoidettu, ja kaivannot näkyvät hyvin, vaikka niiden reunat ovat paikoin epäselkeitä. *Taisteluhautojen* leveys on 2-3 m, syvyys n. 0,5-1,0 m. Mäen NW-kärjessä, hautojen N- ja W-puolella kulkee maavalli, jonka leveys on enintään 3 m (alueen W-osassa) ja korkeus enintään 1 m.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat ja keskimääräistä isommat ampumaulokkeet (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

- 1 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*, jolta näkymä mäen W-puolella olevalle peltoaukealle.
Mitat: 3 x 2 m.

Negatiivit: 125157: 35

Diat: 125156: 35

URJALA, URJALANKYLÄ
1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTTOITUS 2002

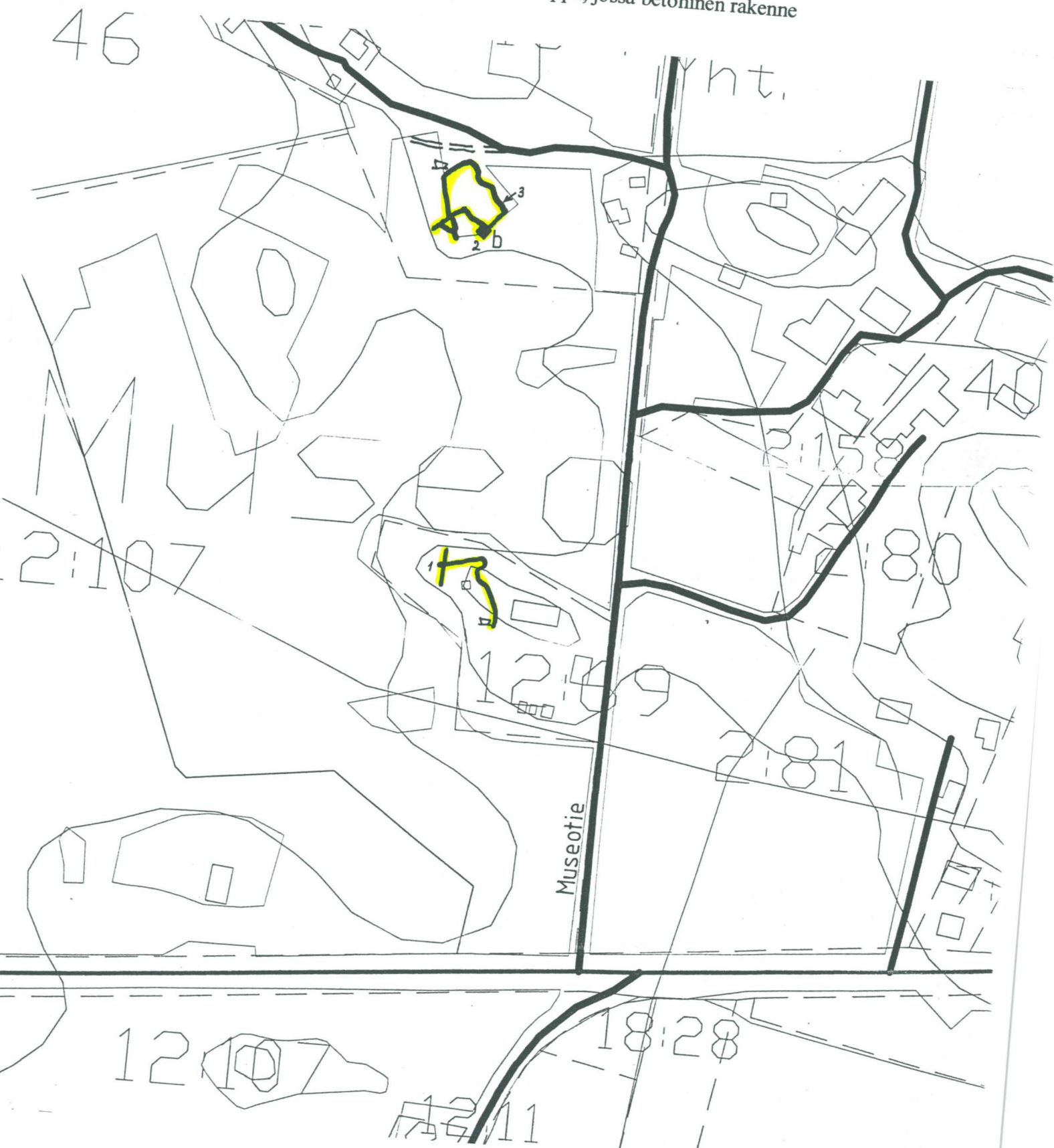
OSA-ALUEET 2 JA 3
Kartta 1:2000

taistelu- tai yhdyshauta

taistelu- tai suojalaitteen kuoppa, jossa betoninen rakenne

3.4. Osa-alue 4. Riihimäki

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6775 56-75, Y = 2471 83-97, Z = 108-123

Alue sijaitsee Urjala-Punkalaidun -tien (mt 230) pohjoispuolella, kallio- ja moreenipohjaisella Riihimäellä, joen rannasta n. n. 0,5 km itäkaakkoon, Museotiestä n. 100 m itään. Alueen laajuus on n. 200 m (S-N) x 140 m. Mäen etelä- ja pohjoisrinteet ovat melko jyrkkiä. Sen kallioinen lakiosa kasvaa mäntyvaltaista sekametsää, länsirinteellä kasvaa katajaa, itärinteellä pääasiassa kuusta. Mäen länsiosassa, tasanteella on vanha pelto tai niitty. Riihimäen rinteillä ja sen juurella on useita asuinrakennuksia pihapiireineen ja ulkorakennuksineen. Mäeltä avautuvat laajat näkymät ympäröivään peltomaisemaan lähes joka puolelle. Puolustusvarukset sijaitsevat mäen laella ja rinteillä.

Kuva 125157: 26. Alue 4, Riihimäki. Taistelu- tai yhdysautoja mäen lakiosan juurella, sen SW-puolella. E

Maanomistajatiedot

Alueen E-osa:

Tila: 887-439-12-75 Kylä-Nikkilä

Omistaja: Jussila Liisa Marjatta, os. Vanha Rantatie 12, 37500 LEMPÄÄLÄ

Alueen W-osa:

Tila: 887-439-2-81 Kotipelto

Omistaja: Marttila Kaisa Lea Hellevi, os. Metsärannantie 41, 31850 KOSKIOINEN

Alueen N-osa:

Tila: 887-439-40-0 Yli-Simola
 Omistaja: Vaskela Erkki Olavi, os. Museotie 15, 31720 URJALANKYLÄ

Alueen S-osa:

Tila: 887-439-12-42 Pohjanpää
 Omistajat: Lehtelä Pentti Kalervo ja Pauhari Anna-Maija, os. Punkalaitumentie
 363, 31720 URJALANKYLÄ

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Riihimäen linnoitukset ovat v. 1918 kartan mukaan muodostaneet alun perin yhtenäisen puolustustukikohdan. Niitä on kuitenkin sen jälkeen tuhoutunut varsinkin alueen eteläosassa rakennus- ja pihatöiden seurauksena. Alueen etelä- ja lounaisosissa puolustusvarustuksia on siis jäljellä vain vähän (ks. kohdekuvaukset 6 ja 7 alla). Mäen laelle rakennetut linnoitukset ovat sen sijaan säilyneet melko hyvin, ja niitä voi käsitellä omana kokonaisuutena. Alueella on kasarmin kuoppa (osa-alueen koillisosassa), taistelu- ja yhdyshautoja sekä taistelu- ja suojalaitteiden kuoppia.

Taistelu- ja yhdyshautojen leveys on 1-2 m, syvyys n. 0,5-1,5 m. Taisteluhaudat kiertävät mäen lakea, sen länsi- ja pohjoisrinteillä ne on louhittu kallioon. Hautojen rintamapuolella kulkevien maavallien leveys on 2-3 m, korkeus 1 m.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat, keskimääräistä isommat ampumaulokkeet ja muut erilliset kaivannot (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

- 1 *Kasarmikuoppa*. Mitat: 11 (W-E) x 5 m, syvyys n. 2,5 m. Ympärillä n. 1,5-3 m leveä ja 1 m korkea maavalli. Kuoppa liittyy lännestä yhdyshautaan, jonka leveys on 1,5-2 m, syvyys 1-1,5 m. Kuopassa ja juoksuhaudassa kasvaa melko tiheää vesakkoa. Kuopan itäreunan keskellä GPS:llä mitatut koordinaatit mukaan: 6775 704/ 2471 943.
- 2 *Tulipesäkkeen (?) kuoppa*. Mitat: 4 x 3,5 m, syvyys 2 m. Liittyy NW-puolelta taisteluhautaan, jota pitkin kulkee 2-3 m leveä ja 1 m korkea maavalli. Kuopan koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 730/ 2471 885.
- 3 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa* saman taisteluhaudan W-kulmassa. Mitat: 3 x 3 m, syv. n. 1,5 m. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 716/ 2471 866.
- 4 *Korsu(?)kuoppa*. Mitat: 4 x 3 m, syv. 1 m. Pohjaan kasaantunut risuja ja roskia. Kuopan koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 674/ 2471 897. Kuopan itäpuolella kulkee SW-NE-suuntaisesti epämääräinen, n. 1,5 m leveä ja n. 0,5 m korkea maavalli.
- 5 *Ampumahauta (?)*. Mitat: 4 m (W-E) x 1 m, syv. n. 0,7 m. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 680/ 2471 965.
- 6 *Taisteluhaudan* osa, jolla kaksi ampumauloketta. Haudan leveys n. 1,5-2 m, syv. 1 m. Sen NW-puolella olevan vallin leveys on n. 1,5-2 m, kork. 1 m.
- 7 *Korsukuoppa*. Mitat: 6 x 4 m, syv. 1,5 m. Siihen liittyvän, osittain täytetyn juoksuhaudan osan leveys on n. 1,5-2 m, syv. n. 0,5-1 m, ja sen NW-päässä on paikallinen kaatopaikka.

Negatiivit: 125157: 26, 36

Diat: 125156: 26, 36

Muita historiallisen ajan kohteita

- 8 *Rakennuksen pohja.* Sijaitsee välittömästi juoksuhaudan (lev. 2 m, syv. 1 m) ja sen vallin (lev. 2 m, kork. 1 m) SW-puolella, heinikon (ent. pellon?) NE-reunassa. Mitat: 9 m (NW-SE) x 8 m, korkeus SW-reunasta mitattuna n. 0,5 m. Kivijalkaa (mm. nurkkakiviä) on erotettavissa, muuten kasvaa sammalta ja heinää. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 683/ 2471 885. V. 1920 tiluskartan mukaan paikalla on sijainnut kolme pientä ulkorakennusta (aittaa?).
- 9 *Rakennuksen pohja.* Sijaitsee pienellä tasanteella kaakkoisrinteen yläosassa, juoksuhaudan S-puolella. Mitat: n. 5 x 4 m. Alareunassa (SE-reunassa) kivijalkaa on näkyvissä, muuten kasvaa ruohoa.
- 10 *Kuoppa.* Sijaitsee sekametsää kasvavalla mäellä, juoksuhautojen itäpuolella, koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 673/ 2471 985. Mitat: n. 2,5 x 2,5 m, syv. 1 m. Neliönmuotoinen, pääilmansuuntien suuntainen. Kuopassa kasvaa vähintään 50 v. vanha kuusi. Kyseessä on mahdollisesti vanha kellari- tms. kuoppa.

Negatiivit: 125157: 27

Diat: 125156: 27

Kasarmikuopan NW-puolella, kalliossa on mahdollisesti *kivenlouhinnan* jälkiä, jotka muodostavat n. 10 x 8 m laajan ja n. 0,5-1,5 m syvän suorakaidetta muistuttavan painanteen. Samantapaisia merkkejä on myös mäen kallioisella laella korsukuopasta 4 n. 30 m NNW.

Kasarmikuopan koillispuoleisessa notkossa on paikallisasukkaiden kertoman mukaan sijainnut *lähde*, jonka kivikehikko lienee säilynyt.

Lisätietoja

Mäellä on paikallisasukkaiden kertoman mukaan ollut ennen useita riihiä, joista se onkin saanut nimensä.

URJALA, URJALANKYLÄ
1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS 2002

OSA-ALUE 4. Riihimäki
Kartta 1:2000

- taistelu- tai yhdyshauta
 taistelu- tai suojalaitteen kuoppa
(pituus tai leveys yli 3 m)
 kasarmikuoppa
 muu hist. ajan kuoppa
 kellari
 rakennuksen perustus

3.5. Osa-alue 5. Roopetinmäki

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6775 36-40, Y = 2471 54-60, Z = 108-113

Alue sijaitsee Urjalankylän keskiosassa, joen rannasta on n. 260 m itään, Urjala-Punkalaidun-tiestä (mt 230) n. 100 m etelään, n. 60 (W-E) x 40 m laajalla kalliomäellä, jonka nimi on Vanhan Urjalankylän pienoismalliin liittyvän paikannimiluettelon mukaan (ks. lähdeluettelo) *Roopetinmäki*. Mäen juurella, sen pohjoispuolella kulkee W-E-suuntaisesti vanha kylän päätie. Välittömästi linnoitusten SW- ja E-puolella on omakotitaloja pihapiireineen. Alueen SW-puolella kulkee NW-SE-suuntaisesti Kantalantie; sen SW-puolella sijaitsee Urjalankylän koulu ja kartoituksemme osa-alue 6, jonka varustusten kanssa Roopetinmäen laitteet ovat v. 1918 kartan mukaan muodostaneet alun perin yhtenäisen puolustustukikohdan. Alueella kasvaa heinää, vadelpensaita, katajaa ja vain muutamia puita, eikä se vaadi hoitotoimenpiteitä.

Maanomistajatiedot

Alueen SW-osa:

Tila: 887-439-7-150 Kalliola

Omistajat: Rytky Aimo Aaro ja Jaana Katriina, os. Kantalantie 14, 31720
URJALANKYLÄ

Alueen NE-osa

Tila: 887-439-7-185

Omistaja: ei tietoja rekisterissä

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Osa-alueella on taistelu- ja yhdyshautoja sekä taistelu- ja suojalaitteiden jäännöksiä; kaksi kuoppaa on nykyisin varasto- tms. käytössä. Alueen *taistelu- ja yhdyshautojen* syvyys on n. 1,0-1,5 m, leveys 1-2 m, ja ne on pääosin louhittu kallioon. Alueen lounaisosan varustuksia on osittain kunnostettu maanomistajan, opettaja Aimo Rytkyn toimesta.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat ja betonirakenteet (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

- 1 *Betonirakenteinen tulipesäke* (pienikaliiperisen tykin tai konekiväärin tuliasema), josta näkymä tien pohjoispuoleiselle peltoaukealle. Liittyy taisteluhautaan N-puolelta. Pohjamuoto on hevosenkenkä, ulkomitat ovat 4 x 3 m, syvyys n. 0,7 m.
- 2 Kaksi vierekkäistä *kuoppaa*. NW-puoleisessa kuopassa on nykyisin betoniseinäinen huone, SE-puoleisessa on pieni pyörävarasto. Viimeksi mainitun mitat ovat n. 3 x 3 x 1,5 m, ja sen betoninen katto on alkuperäinen, hirsien päälle valettu, paksuus n. 20 cm. Kuopan seinät on tuettu nykyisin sisältä tiilimuurilla omistajan toimesta, käytävät ja yhdyshaudat kivimuurilla. Toisen laitteen betonikatto oli tehty ilmeisesti rautakiskojen päälle ja se aikoinaan räjäytettiin. Maanomistaja kertoi kunnostaneensa linnoitusrakenteita poistamalla niiden pohjaan kasaantunutta maa-ainesta ja betonisirpaleita sekä nostamalla kiviä em. tukimuureiksi.

Negatiivit: 125157: 15-17, 34

Diat: 125156: 15-17, 34

Muita historiallisen ajan kohteita

Kellarikuoppa, seinät muurattu 0,2-0,7 m kokoisista kivistä, osittain sammaloituneet. Mitat: 3 x 2,5 x 1,8 m. Kellari kuului maanomistajan mukaan tien pohjoispuolella sijainneelle kaupalle (itse rakennus on nyt autiona).

Negatiivit: 125157: 18

Diat: 125156: 18

Lisätietoja

(kartta 1:2000 on osa-alueiden 6 ja 7 kuvausten jälkeen)

Mäen länsiluoteispuolella, välittömästi tieristeyksen kaakkoispuolella olevalla pienellä kumpareella sijaitsee muinaisjäännösrekisterin mukaan rautakautinen polttokalmisto Kukkuramäki (mj.rek.nro 887 01 0034). Em. pienoismalliin liittyvän kartan mukaan Kukkuranmäki olisi sijainnut kuitenkin Kantalantien toisella puolella, koulun NW-puolella.

Kuva 125157: 16. Roopetinmäki, nyk. varastona oleva eteläinen korsukuoppa. S

3.6. Osa-alue 6. Koulun mäki

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6775 24-34, Y = 2471 46-58, Z = 108-115

Alue sijaitsee Urjalankylän keskiosassa, joen rannasta on n. 200 m itään, Urjala-Punkalaidun-tiestä (mt 230) n. 150 m etelään, n. 150 (NW-SE) x 70 m laajalla mäellä, jonka keskellä sijaitsee Urjalankylän koulu. Alueen NE-puolella kulkee NW-SE-suuntaisesti Kantalantie; sen NE-puolella sijaitsee kartoituksemme osa-alue 5, jonka varustusten kanssa koulun mäen laitteet ovat v. 1918 kartan mukaan muodostaneet alun perin yhtenäisen puolustustukikohdan. Linnoituksia on koulun NW-puolella olevalla korkealla kalliomäellä ja koulun SE-puolella, loivalla hiekkarinteellä. Alue kasvaa harvaa mänty- ja koivumetsää, aluskasvillisuutena on vähän vesakkoa ja heinää. Luoteispuoleista aluetta on ilmeisesti osittain hoidettu raivaamalla puustoa ja vesakkoa. Kaakkoispuoleinen alue on virkistyskäytössä, ja siinä on muutama nuotion paikka (mm. juoksuhaudan pohjalla) sekä pieni polttopuukatos (taisteluhaudan S-päässä), paikoin haudoissa on risukasoja. Alue ei vaadi raivaushoitotoimenpiteitä.

Kuva 125157: 14. Betonikattoinen tuliasema koulun NW-puolella. NW

Maanomistajatiedot

Alueen NW-osa:

Tila: 887-439-7-18 Lehto

Omistaja: Tanninen Paavo Kalervo, os. Lehtitie 14 as. 3, 01300 VANTAA

Tila: 887-439-7-15 Laine

Omistaja: Urjalan kunta, os. PL 33, 31761 URJALA

Tila: 887-439-7-104 Lehto 2
 Omistaja: Tanninen Paavo Kalervo, os. Lehtitie 14 as. 3, 01300 VANTAA

Alueen SE-osa

Tila: 887-439-19-32 Koulupalsta
 Omistaja: Urjalan kunta, os. PL 33, 31761 URJALA

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Alueen NW-osassa *taistelu- ja yhdyshaudat* on pääosin louhittu kallioon. Hautojen syvyys on n. 1,0-1,5 m ja leveys keskimäärin n. 1,5-2,0 m, rintamapuolella kulkevan vallin leveys on 1-3 m, korkeus n. 1 m. Koulun SE-puoleiset varustukset ovat paljon epämääräisempiä, hautojen reunat ovat paikoin epäselkeitä, niiden leveys on n. 1,5-3,0 m, syvyys n. 0,5-0,8 m.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat ja betonirakenteet (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

- 3 *Betonikattoinen tuliasema (-pesäke)*, josta näkymä mäen juurella olevalle pellolle. Liittyy taisteluhautaan N-puolelta. Betonilaatan mitat: 3,6 x 2,7 x 0,2 m, sijaitsee kallion ja lohkareiden varassa.
- 4 *Korsukuoppa (?)*. Suorakaiteen muotoinen painanne, mitat: 5 x 4 m. Kuopassa on suorakulmainen, sammalen ja turpeen peittämä betoninen katto (laatta), joka on romahtanut n. 0,5 m syvyyteen, mutta on ehjä; sen NE- ja E-puolella näkyy isoja kiviä, joiden varassa se on ilmeisesti osittain sijainnut.
- 5 *Korsukuoppa (?)*. Mitat: 7 x 6 m, syvyys 1,5 m. Kuopan ympärillä on n. 0,5-0,7 m korkea kivi- ja maavalli. Kiviä on runsaasti kuopan SW-reunalla. Sisään pääsy sijaitsee kuopan E-reunalla.

Negatiivit: 125157: 11-14, 33

Diat: 125156: 11-14, 33

Lisätietoja

(kartta 1:2000 on osa-alueen 7 kuvauksen jälkeen)

3.7. Osa-alue 7

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6775 07-12, Y = 2471 48-56, Z = 113-115

Alue sijaitsee joen rannasta n. 300 m itään, Urjala-Punkalaidun –tiestä (mt 230) n. 400 m etelään, välittömästi SW-NE-suuntaisen Jokisuuntien luoteispuolella, kuusivaltaisessa metsässä. Puolustusvarustuksia on n. 30 (NW-SE) x 20 m laajuisen kalliokumpareen N-, E- ja SE-puolella. Alueen lähiympäristössä on omakotitaloja ja kesämökkejä pihapiireineen.

Maanomistajatiedot

Alueen W-osa

Tila: 887-439-38-0 Kokonnurmi

Omistaja: Jouttunpää Pekka Juhani, os. Jokisuuntie 47, 31720 URJALANKYLÄ

Alueen E-osa

Tila: 887-439-7-131 Kokonnurmi I

Omistaja: Jouttunpää Mika Juhani, os. Järvitie 46, 31720 URJALANKYLÄ

Kuva 125157: 10. Osa-alue 7. Taisteluhautoja ja maavalleja korsun NNW-puolella. SSW

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Alueen *taistelu- ja yhdyshautojen* leveys on keskimäärin 2 m, syvyys 1 m. Taisteluhaudan NW-puolella kulkevan maavallin leveys on 3 m, korkeus 1 m. Taisteluhauta on v. 1918 kartan mukaan jatkunut alun perin NE-suuntaan talolle saakka.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat (numero vastaa kartan 1:2000 numerointia):

- 6 *Korsukuoppa*, jonka ympärillä on isohko maavalli. Sijaitsee kallioisen mäen juurella, tien NW-puolella. Rakenteen mitat: 11 x 7 m, syvyys n. 1,5 m. Kuopan W-seinä on kalliota. Kuopan keskellä kasvaa vanha koivu.

Negatiivit: 125157: 9, 10

Diat: 125156: 9, 10

URJALA, URJALANKYLÄ

1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTTOITUS 2002

OSA-ALUEET 5, 6 JA 7

Kartta 1:2000

taistelu- tai yhdyshauta

taistelu- tai suojalaitteen kuoppa
(pituus tai leveys yli 3 m)

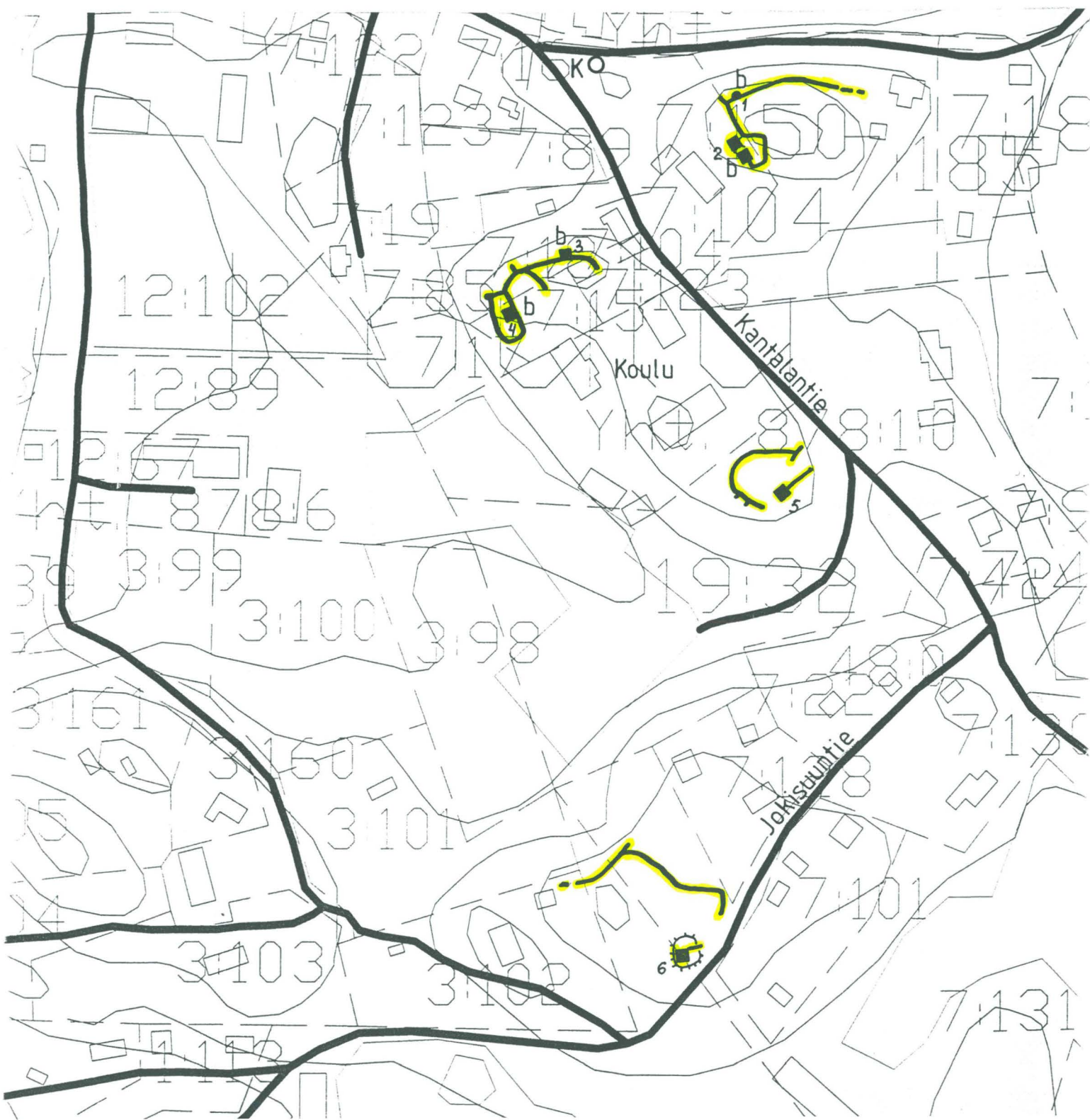

iso maavalli

b

taistelu- tai suojalaite, jossa
betonirakenne

K O kivikellari

3.8. Osa-alue 8. Vanhan Astalan mäki

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6775 08-18, Y = 2471 24-35, Z = 100-120

Alue sijaitsee Urjalankylän eteläosassa, joen itärannalla, havupuuvaltaista sekametsää kasvavalla, kallio- ja moreenipohjaisella mäellä vanhan Astalan talon NW-puolella, Urjala-Punkalaidun -tiestä (mt 230) n. 300 m etelään. Alueen laajuus on n. 120 m (NW-SE) x 80 m. Mäen rinteiltä avautuu laaja näkymä länteen ja pohjoiseen, joelle ja rantamaisemaan. Linnoitusalue on jaettu kolmeksi kesämökkkitontiksi.

Maanomistajatiedot

Alueen N-osa

Tila: 887-439-3-161 Suomenmäki

Omistaja: Lehen Maritta Susanne, os. Hopeatie 9 B 11, 00440 HELSINKI

Alueen keskiosa

Tila: 887-439-3-105 Rautaniemi

Omistaja: Metsola Eva Inkeri

Alueen S-osa

Tila: 887-439-3-104 Metsola

Omistaja: Metsola Pekka Väinö Tapio, os. Keltonkuja 6 as. 1, 02180 ESPOO

Kuva 125157: 1. Vanhan Astalan mäki, taistelu- tai suojalaitteen kuoppa mäen NW-rinteessä. SW

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Alueella on taistelu- ja yhdyshautoja sekä taistelu- ja suojalaitteiden kuoppia, jotka muodostavat yhtenäisen ja monimutkaisen puolustustukikohdan. *Taistelu- ja yhdyshaudat* on kaivettu tai (varsinkin alueen S-osassa) louhittu kahteen tai jopa kolmeen (länsirinteellä) eri tasoon, niiden syvyys ja leveys on 1-2 m. Haudoilla on useita taitteita/polvekkeita ja ampumaulokkeita. Maahan kaivettuja hautoja tukeneista hirsirakenteista on paikoin jäljellä ruostunutta teräslankaa (esim. P. Metsolan mökille (tontti 3:104) vievän tien varrella). Etulinjan (alimmaisen) taisteluhaudan rintamapuolella kulkevan *maavallin* leveys ja korkeus on suurimmillaan alueen SW-osassa - 3-5 m; vallin päältä on maanomistajan toimesta raivattu vesakkoa (tontti 3:105). Alueen eteläpäässä varustusten rakenteet ovat joutuneet osittain mökkitien alle; mökkitien eteläpuolella valliä on kuitenkin paikoin säilynyt. Taistelu- ja yhdyshautoihin on paikoin kasaantunut risuja ja sijoitettu erilaisia kesämökkitoimintaan liittyviä rakenteita (esim. käymälä juoksuhaudassa alueen N-osassa, katos saman haudan koillispuolella).

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat ja keskimääräistä isommat ampumaulokkeet (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

- 1 *Korsukuoppa*. Mitat n. 4 x 4 m, syvyys n. 1 m. P. Metsolan muistikuvan mukaan paikalla oli hirsillä katettu korsu.
- 2 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 3 x 3 m.
- 3 *Kuoppa*. Mitat: 4 x 4 m, syvyys n. 1,5 m. Liittyy yhdys- tai taisteluhautaan lännestä.
- 4 *Kuoppa*. Mitat: 4 x 4 m, syvyys 1 m. Liittyy yhdys- tai taisteluhautaan lännestä.
- 5 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 3 x 3 m, syvyys 1 m. Liittyy taisteluhautaan lännestä.

Negatiivit: 125157: 1-3, 5, 6

Diat: 125156: 1-3, 5, 6

Muita historiallisen ajan kohteita

Neliönmuotoinen kivilatomus, ilmeisesti *kiukaan perustus*. Sijaitsee P. Metsolan kesämökistä n. 20 m NW, liiterin S-puolella. Mitat: 2,0 x 1,8 x 0,4 m. Kohteesta ei ole perimätietoa, ja sen iäksi voidaan arvioida vähintään 100 vuotta. P. Metsola olettaa, että paikalla olisi voinut olla joskus sauna tai paja, joka 1900-luvun alkupuolella on tiettävästi sijainnut jo muualla.

Rakennuksen kivijalka ja 3 uunin perustusta. Astalan päärakennuksen itäpuolella, nykyisen mökki tien toisella puolella, on vuosina 1883-1936 sijainnut toinen asuinrakennus (P. Metsolan tiedonanto). Kivijalan korkeus on 0,5-1 m.

Negatiivit: 125157: 4, 7, 8

Diat: 125156: 4, 7, 8

Lisätietoja

Vanhan Astalan talossa olevan vanhan valokuvan mukaan mäki on ollut ”paljaana” 1900-luvun alussa. Talon vanhan asukkaan, Pekka Metsolan (synt. 1927, os. Keltonkuja 6, 02180 Espoo) suullisen tiedonannon mukaan mäki on ollut hakamaana 1800-luvulta lähtien. 1930-luvulla mäelle istutettiin mäntyä ja kuusta.

Vanhan Astalan tontista tehtiin 1950-luvulla kartta, jolloin myös juoksuhaudat kartoitettiin melko tarkasti. Kartan on tehnyt karttateknikko Poju Astala, ja sitä käytettiin v. 2002 kartoituksessa pohjana, johon tehtiin joitakin korjauksia.

URJALA, URJALANKYLÄ

1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTTOITUS 2002

OSA-ALUE 8. Vanhan Astalan mäki

Kartta 1:2000

taistelu- tai yhdyshauta

taistelu- tai suojalaitteen kuoppa
(pituus tai leveys yli 3 m)

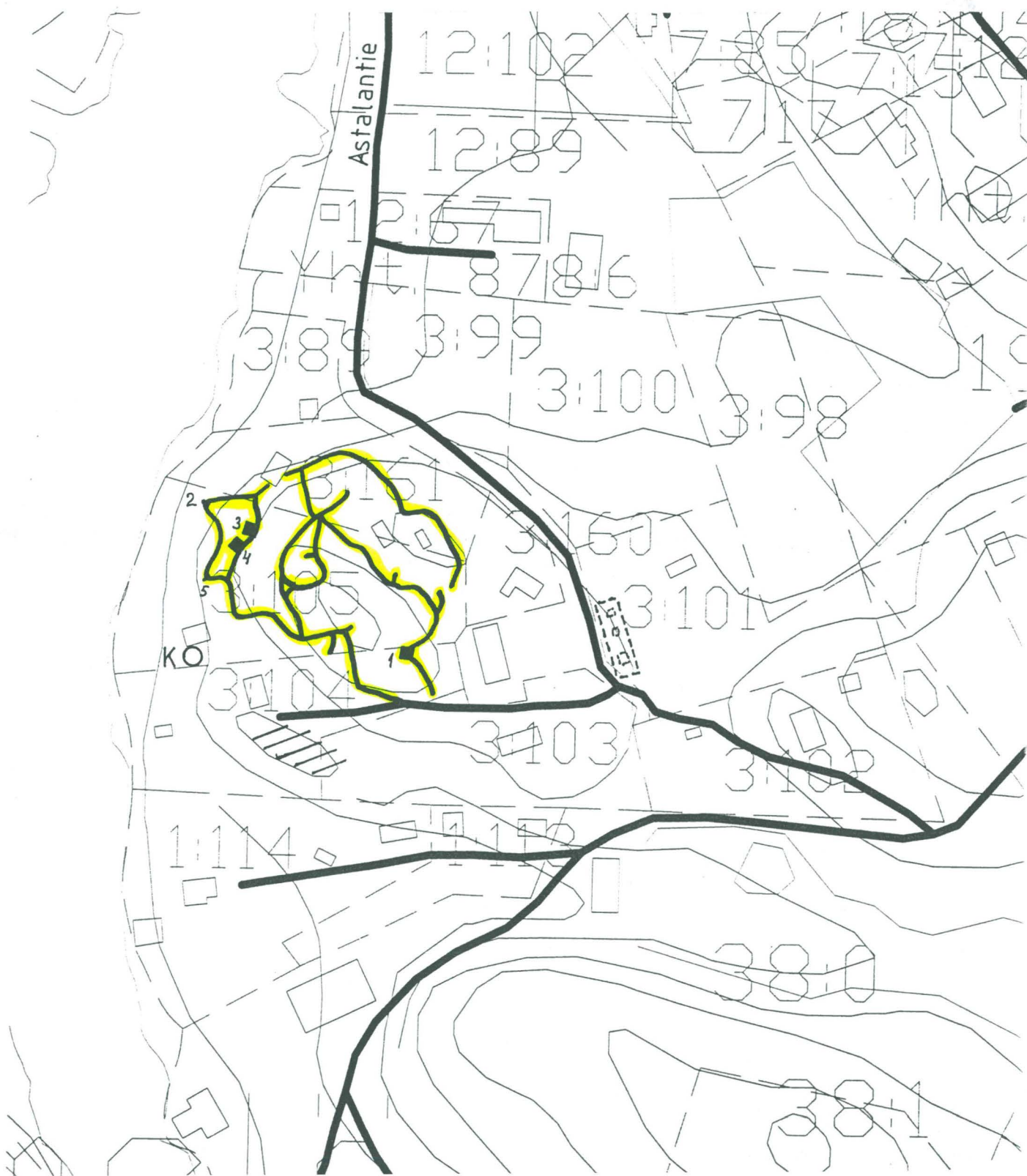
alue, jolla epämääräisiä kaivantoja

kivilatomus

rakennuksen perustus

3.9. Osa-alue 9. Pappilanmäki

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6774 85 - 6775 00, Y = 2471 34-52, Z = 104-123

Alue sijaitsee Urjalankylän eteläosassa, joen niskan koillispuolella, Rutajärven pohjoisrannalla olevalla, sekametsää kasvavalla moreenimäellä, ns. Pappilanmäellä, Urjala-Punkalaidun -tiestä (mt 230) n. 0,5 km etelään. Alueen laajuus on n. 200 m (NW-SE) x 120 m. Puolustusvarustukset sijaitsevat mäen lounaisrinteellä sekä länsi- ja itärinteen yläosassa. Pohjoisrinne on hyvin jyrkkä, ja siitä avautuu laaja näkymä joen itärannan maisemaan. Lounaisrinteen juurella, järven rannalla, sekä mäen länsi- ja luoteispuolella on useita omakotitaloja ja kesämökkejä, joille vievät Jokisuuntie ja Järvitie kulkevat vastaavasti mäen pohjois-/luoteispuolella ja itärinteellä.

Mäen laelle idästä nouseva mökkitie ylittää taisteluhaudan kahdessa kohtaa ja jatkuu länsisuunnassa uutena metsätienä, joka puolestaan haarautuu tullessaan länsirinteelle ja ylittää taisteluhaudat kolmessa kohdassa. Osa linnoituslaitteista on täytetty maalla näiden teiden rakentamisen yhteydessä. Uusi metsätie ja mäen laella tehdyt metsätyöt liittyvät todennäköisesti maanomistajan suunnitelmiin rakentaa alueelle kaksi omakotitaloa.

Kuva 125157: 24. Pappilanmäki. Taistelu- tai suojalaitteen kuoppa ja taisteluhautaa mäen W-rinteessä. Taustalla jokilaaksoa. E

Maanomistajatiedot

Alueen NW-osa:

Tila: 887-439-38-0 Kokonnurmi

Omistaja: Jouttunpää Pekka Juhani, os. Jokisuuntie 47, 31720 URJALANKYLÄ

Alueen NE-osa:

Tila: 887-439-38-1
 Omistaja: ei tietoja rekisterissä

Alueen SE-osa:

Tila: 887-439-4-120 Vuorimäki
 Omistaja: Savumo Tuula Marjatta, os. Koivistonkatu 6-10 as. 5, 11100
 RIIHIMÄKI

Alueen S-osa:

Tila: 887-439-4-51 Pappilanmäki
 Omistaja: Jouttunpää Mika Juhani, os. Järvitie 46, 31720 URJALANKYLÄ

Tila: 887-439-4-70 Päivänrinne
 Omistaja: Jouttunpää Mika Juhani, os. Järvitie 46, 31720 URJALANKYLÄ

Tila: 887-439-1-139 Joenpelto
 Omistajat: Karvonen Helmi Helena ja Reijo Olavi, os. Jokisuuntie 53, 31720
 URJALANKYLÄ

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Alueella on kasarmin kuoppa (osa-alueen itäosassa, lähellä mäen lakea, Järvitien pohjoispuolella), taistelu- ja yhdyshautoja maavalleineen sekä taistelu- ja suojalaitteiden kuoppia, jotka muodostavat monimutkaisen ja yhtenäisen puolustustukikohdan.

Taistelu- ja yhdyshautojen leveys on 1-2 m, syvyys n. 0,5-1,5 m. Ne mutkittelevat kahdessa tasossa mäen lounaisrinteellä ja jopa kolmessa eri tasossa mäen länsikärjessä. Haudoilla on useita taitteita/polvekkeita ja ampumaulokkeita. Niiden rintamapuoleiset *maavallit* ovat leveydeltään 2-4 m ja korkeudeltaan n. 0,5-2,0 m.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat ja keskimääräistä isommat ampumaulokkeet (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

- 1 *Kasarmikuoppa*. Mitat: 10 x 12 m, syvyys n. 3,5 m. Ympärillä 2 m leveä ja n. 0,5 m korkea maavalli. Kuoppa liittyy yhdyshautaan W-puolelta. Haudan leveys on 1,5-2 m, syvyys 1 m. Kuopan ja juoksuhaudan pohjalle on kasaantunut risuja ja roskia.
- 2 *Pitkänomainen kaivanto*. Mitat: 7,5 m (N-S) x 3 m, syvyys 2 m. Itäpuolella on maavalli, lev. 2 m. kork. n. 0,7 m.
- 3 *Kuoppa*. Mitat: 3 x 4,5 m, syvyys n. 1,5 m. W-seinänä kallio. Kuoppaan liittyvän yhdys- tai taisteluhaudan leveys on n. 1-1,5 m, syvyys 1 m.
- 4 *Korsukuoppa*. Mitat: 5 (N-S) x 3 m, syvyys 2 m. Liittyy yhdyshautaan W-puolelta.
- 5 *Korsukuoppa*. Mitat: n. 3,5 x 3,5 m, syvyys 2 m. N-seinänä kallio.
- 6 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 3 x 3 m, syvyys 0,5-1 m. Liittyy 1,5-2 m leveään ja 0,5-1 m syvään taisteluhautaan SW-puolelta. Kaivantojen SW-puolella kulkee 2-4 m leveä ja n. 0,5-1 m korkea maavalli.
- 7 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 3 x 2,5 m, syvyys n. 1,5 m. Liittyy taisteluhautaan SW-puolelta.
- 8 *Kuoppa*. Mitat: n. 3,5 x 4 m, syvyys 2 m. Liittyy yhdys- tai taisteluhautaan W-puolelta. Kuopan W-puolella on U-muotoinen kaivanto.

- 9 *Korsukuoppa*. Sijaitsee mäen laella, taistelu- ja yhdyshautojen ympäröimänä ("keskuskorsu"). Koordinaatit GPS:n mukaan 6774 957/2471 381. Mitat: 5 x 4 m, syvyys 2 m.
- 10 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat 2 x 2 m, syvyys 1 m.
- 11 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 3 x 2 m, syvyys 1 m. Liittyy taisteluhautaan W-puolelta. Kuoppa on osittain täytetty maalla ja turpeella. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6774 973/2471 380.
- 12 *Kuoppa*. Mitat: n. 5 x 3,5 m, syvyys 2 m. Liittyy 1,5-2 m leveään ja n. 1,5 m syvään juoksuhautaan W-puolelta. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6774 972/2471 366.

Negatiivit: 125157: 23-25

Diat: 125156: 23-25

Muita historiallisen ajan kohteita

Kaivannon 2 NE-puolella kulkee NW-SE-suuntaisesti (tilusrajaa pitkin) vanha, osittain sammaloitunut *kiviaita*.

Lisätietoja

Pekka Metsolan mukaan (kirje V. Saikulle 7.6.1999) "samaan aikaan kuin vallitukset tehtiin oli jokirantaan (nyk. Joutunpään sahan rantaan) ajettu ilmeisesti laiturin tekoa suunnitellen kiviröykkiö. Sitä sanottiinkin lapsuudessani kivilaituriksi." V. Saikun saaman perimätiedon mukaan paikalle olisi ollut rakennettu vedenalainen "salasilta" kivistä. Em. kiviröykkiö on hänen mukaansa ilmeisesti joutunut saharakennuksen alle, joka sijaitsee lähes vesirajalla, pienellä niemekkeellä. Maanomistajan mukaan rantakivikosta ei ollut missään vaiheessa erotettavissa mitään rakennetta. Joen pohjaan mahdollisesti jääneitä "salasillan" rakenteita ei kartoituksemme yhteydessä ollut mahdollista tutkia. Vuoden 1918 kartassa ei ole mitään sitä koskevaa merkintää.

URJALA, URJALANKYLÄ

1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS 2002

OSA-ALUE 9. Pappilanmäki

Kartta 1:2000

taistelu- tai yhdyshauta

kasarmikuoppa

taistelu- tai suojalaitteen kuoppa
(pituus tai leveys yli 3 m)

3.10. Osa-alue 10

Sijainti ja topografia

Peruskartta: 2114 04 URJALA

Peruskoordinaatit: X = 6775 13-23, Y = 2471 76-85, Z = 120-130

Alue sijaitsee harvaa kuusivaltaista havupuumetsää kasvavalla, kivikkoisella moreenimäellä, joen rannasta n. 0,5 km itään, Urjala-Punkalaidun –tiestä (mt 230) n. 300 m etelään. Alueen laajuus on n. 110 m (SW-NE) x 60 m. Puolustusvarustukset sijaitsevat mäen jyrkän länsi- ja luoteisrinteen yläosassa, josta avautuu laaja näkymä etelään, länteen ja pohjoiseen. Mäen laella, linnoitusten SE-puolella on kaksi kesämökkiä. Mäen juurella, sen SW-puolella kulkee NW-SE-suuntaisesti Kantalantie, josta lähtee pohjoiseen mökeille vievä tie. Rinteen keskivaiheilla se kääntyy jyrkästi itään ja ylittää taisteluhaudat. Mäen länsipuolella on omakotitaloja.

Maanomistajatiedot

Alueen NW-osa:

Tila: 887-439-7-139 Kanervakoto

Omistajat: Välimaa Marja-Leena ja Koskinen Pekka Esko Sakari, os. Kantalantie 26, 31720 URJALANKYLÄ

Kuva 125157: 21. Osa-alue 10:n keskiosa, yhdyshautaa ylemmän ja alemman taisteluhaudan välissä, taustalla peltoa. S

Alueen keski- ja NE-osa:

Tila: 887-439-4-130 Järvenpää

Omistaja: Laakso-Manninen Ritva, os. Ylä-Fallintie 20, 00690 HELSINKI

Alueen S-osa:

Tila: 887-439-4-129 Laaksovuori

Omistaja: Ikonen Maire Anja Orvokki, os. Struerintie 11, 30100 FORSSA

Puolustusvarustuksiin kuuluvat rakenteet

Alueella on suuri korsi- tai kasarmikuoppa (linnoitusalueen itäosassa), taistelu- ja yhdyshautoja maavalleineen sekä taistelu- ja suojalaitteiden kuoppia, jotka muodostavat yhtenäisen puolustustukikohdan.

Taistelu- ja yhdyshautojen leveys on 1-2 m, syvyys n. 0,5-1,5 m. Taisteluhaudat mutkittelevat kahdessa tasossa mäen länsi- ja luoteisrinteen yläosassa; ne yhdistää n. 15 m pitkä N-S-suuntainen yhdyshauta. Taisteluhautoilla on useita taitteita/polvekkeita ja ampumaulokkeita, lisäksi on todettu niihin laskevia portaikkoja. Niiden rintamapuoleiset *maavallit* ovat leveydeltään 2-4 m ja korkeudeltaan n. 0,5-2,0 m.

Taistelu- tai suojalaitteiden kuopat ja keskimääräistä isommat ampumaulokkeet (numerot vastaavat kartan 1:2000 numerointia):

- 1 Suuri *korsi- tai kasarmikuoppa*. Mitat: 10 x 10 m, syvyys n. 3 m. Sisäänkäyntikäytävä NE-nurkassa, lev. n. 2 m. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 207/ 2471 837. Kuopassa kasvaa muutama puu, sen seinät ovat sammaloituneet ja osittain rauenneet. Korsun/kasarmin hirret on perimätiedon mukaan käytetty jonkin talon rakentamiseen (paikallisen asukkaan suullinen tiedonanto). Noin 5 m:n päässä kuopan NNW-puolella alkavan alemman taisteluhaudan leveys on 2 m, syvyys 1-1,5 m. Ylempi hauta alkaa kuopasta n. 10 m WSW, ja sen mitat ovat n. 1,5-2 x 1-1,5 m.
- 2 *Ampumauloke*. Mitat: 2 x 1,5 m, syvyys n. 0,7 m. Liittyy ylempään taisteluhautaan NW-puolelta. Toisella puolella hautaa on siihen laskevat portaat. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 196/ 2471 803.
- 3 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 3 x 3 m, syvyys 1 m. Liittyy alempaan taisteluhautaan NW-puolelta.
- 4 Kaksi *ampumauloketta*. Mitat: n. 1,5 x 1,5 m, syvyys 1 m. Liittyvät alempaan taisteluhautaan lännestä. Pohjoispuoleisen ulokkeen koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 201/ 2471 771
- 5 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 2 x 2 m, syvyys 1 m. Liittyy luoteesta ylempään taisteluhautaan, jonka leveys on 1,5-3 m ja syvyys 1-2 m. Koordinaatit GPS:n mukaan: 6775 202/ 2471 802.
- 6 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 3 x 3 m, syv. n. 1,5 m. Liittyy ylempään taisteluhautaan lännestä.
- 7 *Tuliaseman (-pesäkkeen) kuoppa*. Mitat: 2,5 x 2,5 m, syvyys 1 m. Liittyy mökkien S-puolelle jatkuvan alemman taisteluhaudan eteläpäähän etelästä. Haudan leveys on 1,5-2 m, syvyys n. 1,5 m. Sen SW-puolella kulkevan maavallin leveys on 2-3 m.
- 8 *Ampumauloke*. Mitat: n. 1,5 x 1,5 m, syvyys 1 m. Sijaitsee edellisen itäpuolella ja liittyy samaan, kallioon louhittuun taisteluhaudan osaan, jonka kaakkoispään koordinaatit GPS:n mukaan ovat: 6775 151/ 2471 782.

Negatiivit: 125157: 19-22

Diat: 125156: 19-22

Lisätietoja

Puolustusvarustusten SE-puolella, tien N-puolella on epämääräisiä, luultavasti luontaisia, SW-NE-suuntaisia, vallimaisia kiven- ja maansekaisia muodostelmia (leveys keskim. n. 5 m, korkeus n. 1 m).

Mäen laelle vievä tie jatkuu kesämökin vierestä samansuuntaisena (WNW-ESE) metsäpolkuna suhteellisen loivaa itärinnettä alas. Vuoden 1918 vahinkoselvityskartan mukaan kyseessä on linnoitustöiden yhteydessä v. 1916 tehty tie.

URJALA, URJALANKYLÄ

1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS 2002

OSA-ALUE 10

Kartta 1:2000

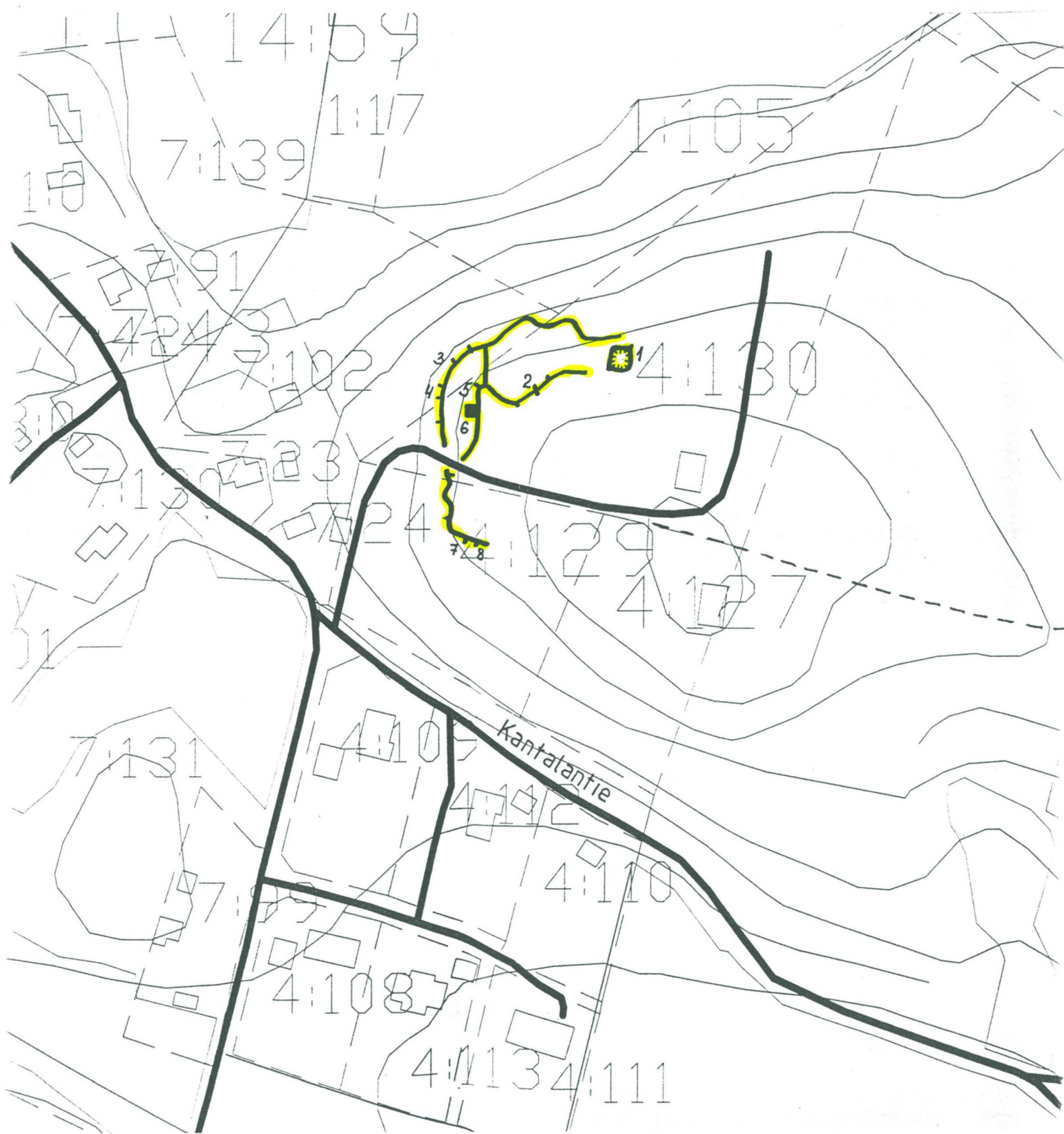
taistelu- tai yhdyshauta

kasarmikuoppa

taistelu- tai suojalaitteen kuoppa
(pituus tai leveys yli 3 m)

4. YHTEENVETO JA JATKOTOIMENPITEET

Urjalankylän ensimmäisen maailmansodan aikaiset puolustusvarustukset muodostavat yhtenäisen puolustusjärjestelmän, jonka tarkoituksena oli estää vihollisen eteneminen lännestä itään Rutajärven ja Kortejärven välisen kannaksen kautta. Noin 1,3 x 0,8 km laajalle alueelle rakennettiin vuosina 1915-17 yhteensä yhdeksän erikokoista puolustustukikohtaa, jotka sijaitsevat tasaisten peltoaukeiden erottamalla kallio- tai moreenimäillä. Tukikohdat vastaavat keväällä 2002 tehdyn kartoituksen osa-alueita; poikkeuksena on yksi alun perin yhtenäinen varustusalue, joka jaettiin sen nykyisen topografian perusteella kahdeksi osa-alueeksi (5 ja 6). Suurin linnoitusalue (n. 200 x 120 m laaja) sijaitsee Urjalankylän etelälaidalla, Rutajärven pohjoisrannalla (osa-alue 9, Pappilanmäki).

Kartoituksen tulosten vertaaminen vuoden 1918 vahinkoselvityskarttoihin osoittaa, että lähes kaikilla osa-alueilla suurin osa maa- tai kallioperään kaivetuista/louhituista rakenteista on säilynyt (poikkeuksena ilmeisesti osa-alue 3). Niihin kuuluvat taistelu- ja yhdyshaudat maavalleineen sekä tuliasemien ja suojatilojen kuopat. Urjalankylän puolustustukikohdista kokonaisuuksina ovat parhaiten säilyneet osa-alueiden 1, 8, 9 ja 10 varustukset. Kooltaan suurimmat (kasarmeja lukuunottamatta) ja rakenteeltaan vahvimmat linnoituslaitteet sijaitsevat mäkien länsirinteillä sekä (osa-alueet 1, 5 ja 6) maantien ja sillan puoleisilla rinteillä.

Taistelu- ja yhdyshaudat on kaivettu maahan tai louhittu kallioon. Niiden seinät oli ilmeisesti alun perin tuettu hirsirakenteilla, joita ei kuitenkaan ole säilynyt. Hautojen leveys on 1-3 m, syvyys vaihtelee välillä 0,5-2,0 m. Taisteluhaudat koostuvat yleensä 5–20 m pitkistä osuuksista, jotka on erotettu toisistaan enemmän tai vähemmän jyrkillä mutkilla, ja niillä on lisäksi useita ampumaulokkeita. Hautojen rintamapuolella kulkee yleensä maavalli, jonka leveys vaihtelee 1,5-5 m ja korkeus 0,5-3 m:n välillä. Osa-alueilla 1, 8, 9 ja 10 taisteluhaudat on sijoitettu länsirinteille kahteen tai jopa kolmeen eri tasoon. Osa-alueella 10 on todettu hautoihin laskevia portaita.

Tuliasemista tai -pesäkkeistä ovat parhaiten säilyneet betonirakenteiset. Sarvikankaronmäellä ja Roopetinmäellä (osa-alueet 1 ja 5) on todettu matalia, hevosenkengän muotoisia tuliasemia betonista, joita on oletettu pienikaliiperisten tykkien tai konekiväärien asemiksi (Lagerstedt & Saari 2000). Toinen osa tuli- ja tähystysasemista oli vain katettu betonilla (esim. osa-alueet 2, 6); monista niistä, samoin kuin suojatiloistakin, on betoniset katot todennäköisesti räjäytetty irti, kun vahvikkeina käytettyjä rautakiskoja kerättiin aikanaan romuraudaksi. Suurin osa taisteluasemien rakenteista oli kuitenkin luultavasti tehty hirsistä; osa tulipesäkkeistä oli katettuja, osa ilmeisesti avoimia.

Miehistön suojatiloista suurimmat – kasarmit – ovat sijainneet tukikohtien taustalla eli itäreunoilla (osa-alueet 1, 4, 9 ja 10). Kasarmikuoppien pituus vaihtelee 10-12 m, leveys 5-10 m ja syvyys 2-3,5 m:n välillä; kasarmien puusta tehtyjä seinä-, katto- tai muita rakenteita ei ole säilynyt. Puolustusvarustusten joukossa on lisäksi todettu useita pieneten suojahuoneiden/korsujen kuoppia. Yleisimmät suojahuoneet lienevät olleet puurakenteisia, maahan kaivettuja korsuja, joissa oli myös hirsiset katot. Suojatilojen kuoppien pinta-ala on keskimäärin 5-10 m².

* * *

Lähes kaikki Urjalankylän puolustusvarustukset sijaitsevat yksityisillä mailla (poikkeuksena osa-alue 3 ja osittain 6). Vain yhden osa-alueen maarakenteet (haudat, kuopat, vallit) ovat

säilyneet lähes täysin alkuperäisinä (osa-alue 1, Sarvikankaronmäki), kaikilla muilla osa-alueilla niitä on osittain täytetty/peitetty tai muuten vahingoitettu. Kaivantojen reunat ovat paikoin sortuneet myös luonnollisista syistä, sillä tukirakenteet niistä puuttuvat. Kaivantoihin on monin paikoin kasaantunut risuja ja roskia. Toisaalta jotkut maanomistajat ovat hoitaneet alueillaan sijaitsevia linnoituksia raivaamalla kasvillisuutta tai jopa yrittäneet kunnostaa niiden rakenteita (osa-alue 5). Suurin osa Urjalankylän puolustusvarustuksista vaatii kuitenkin jonkinasteista hoitoa, ennen kaikkea roskien, risujen ja kaatumaisillaan olevien puiden poistamista. Raivaustoimenpiteitä ei tarvita osa-alueilla 3, 5 ja 6; muilla kohteilla vesakon raivaamista ja puuston harventamista voisi harkita. Osa-alueella 9 olisi mahdollista entisöidä osittain peitettyt kaivannot poistamalla vasta hiljattain niihin tuodun täytemaan.

Kaikki Urjalankylän puolustusvarustukset ovat rauhoitettuja muinaismuistolain nojalla. Suositeltava suoja-alueiden leveys on vähintään 10 m rakenteiden (kaivantojen tai vallien) ulkoreunoista. Koska inventointikarttoihin 1:2000 ei ole merkitty erikseen maavalleja, suositeltava suojavyöhykkeiden leveys on 15 m karttaan merkittyjen maarakenteiden (hautojen ja kuoppien) reunoista. Myös taistelu- ja yhdyshautojen rajaamat alueet tulisi käsitellä osina muinaismuistolain mukaisia suoja-alueita, jotka ovat tarpeen muinaisjäännöksen alkuperäisen ympäristön säilyttämiseksi (osa-alue 1, osa-alueen 4 pohjoisosa (mäen laki), osa-alueet 8 ja 9). Johdannossa mainituilla, mittausten kannalta ongelmallisilla alueilla on linnoituslaitteiden tarkka sijainti tarkistettava asemakaavoja tai rakennussuunnitelmia laadittaessa.

KÄYTETTYJÄ LÄHTEITÄ

- Kartta Urjalan kylän ja Puolimatkan yksinäisen kaikista tiluksista sekä osasta Velkalan kylän osasta tiluksia, Urjalan kunnassa, Hämeen lääniä. 1920. Hämeenlinnan maanmittaus-toimiston arkisto.
- Kauppi, Ulla-Riitta 1994: Helsingin seudun 1. maailmansodan aikaiset linnoitteet. Muistio 26.10.1994. Museovirasto/rakennushistorian osasto.
- Kuka kaivoi vallihaudat? Ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoituslaitteet Espoossa. Espoon kaupunginmuseon verkkonäyttely. <http://weegee.espoo.fi/museot/verkko/valli>
- Lagerstedt, J. & Saari, M. 2000. Krepost Sveaborg - Helsingin maa- ja merilinnoitus ensimmäisen maailmansodan aikana. <http://www.novision.fi/viaporin/>
- Laiho, Eija-Leena & Silander, Tea: Venäläisten rakentamat I maailmansodan aikaiset maalinnoitukset Itä-Helsingissä. <http://www.laajal.edu.hel.fi/Paikallishistoria/maalinnoitus/maalinnoitus.html>
- Ns. Vanha-Astalan tontti 1960-luvulla tehdyn halkomisen aikaan. Kartta 1:1000.
- Saikku, Valo 2000: Linnoitettu Urjala ja patterivahingot. – *Urjalan Joulu 2000*. S. 14-16.
- Urjalan pitäjän Urjalan kylä. Vahinkoselvityskartta 1918. Mk n. 1:5000. Hämeen maakunta-arkisto, Hämeenlinna.
- Vanha Urjalankylä. Urjalankylän pienoismalli sellaisena kuin se oli 1920-30 luvuilla. Rakentanut puutyöopettaja Osmo Urjanheimo 1980-luvulla. Kartta ja selitysosa. 4 s.

URJALA, URJALANKYLÄ

I. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS 2002

LUETTELO MUSTAVALKONEGATIIVEISTA

Kuvannut Vadim Adel.

Negatiivit on luetteloitu Museoviraston rakennushistorian osaston kokoelmiin päänumerolle 125157.

neg nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2002
1	Vanhan Astalan mäki, taistelu- tai suojalaitteen kuoppa mäen NW-rinteessä.	SW	15.4.
2	Vanhan Astalan mäki taisteluhautaa ja maavallia mäen SW-rinteellä, taustalla Astalan vanha liiteri ja Urjalanjoki.	SE	15.4.
3	Vanhan Astalan mäki, kallioon louhittuja hautoja mäen S-rinteellä.	W	15.4.
4	Vanha Astala. Historiallinen kivilatomus (kiukaan perustus?), taustalla Astalan vanha liiteri.	SE	15.4.
5	Taisteluhautoja ja valleja Vanhan Astalan mäen SW-rinteellä.	WSW	15.4.
6	Vanhan Astalan mäki, taisteluhautaa kesämökille vievän tien NW-puolella.	SE	15.4.
7	Vanha Astala, vanhan päärakennuksen suurimman uunin perustukset.	WSW	15.4.
8	Vanha Astala, vanhan päärakennuksen kivijalan N-kulma.	N	15.4.
9	Osa-alue 7. Korsukuoppa, maavalli ja käytävä.	NE	16.4.
10	Osa-alue 7. Taisteluhautoja ja maavalleja korsun NNW-puolella. Taustalla talo nro 7.	SSW	16.4.
11	Yhdyshautoja koulun SE-puolella, rinteellä.	E	16.4.
12	Puolustusvarustuksia koulun NW-puoleisella mäellä.	SW	16.4.
13	Yleiskuva puolustusvarustuksista koulun NW-puoleisella mäellä.	SW	16.4.
14	Betonikattoinen tuliasema koulun NW-puolella.	NW	16.4.
15	Roopetinmäki, Betonirakenteinen tulipesäke, taustalla mäen juurella kulkeva tie.	SW	17.4.
16	Roopetinmäki, nyk. varastona oleva eteläinen korsukuoppa.	S	17.4.
17	Roopetinmäki, kallioon louhittuja taisteluhautoja, oikealla mahdolliseen korsukuoppaan tehdyn huoneen ovi.	NW	17.4.
18	Kivetty kellarikuoppa.	SW	17.4.
19	Osa-alue 10, ylempään taisteluhautaan laskevat portaat alueen NE-osassa.	W	18.4.
20	Osa-alue 10, suuri korsu- tai kasarmikuoppa.	SW	18.4.
21	Osa-alue 10, alueen keskiosa, yhdyshauta ylemmän ja alemman taisteluhaudan välissä, taustalla peltoa.	S	18.4.
22	Osa-alue 10, ylempää taisteluhautaa tien N-puolella.	S	18.4.
23	Pappilanmäki. Kasarmikuoppa.	SE	22.4.
24	Pappilanmäki. Taistelu- tai suojalaitteen kuoppa ja taisteluhautaa mäen W-rinteessä. Taustalla jokilaakso.	E	23.4.
25	Pappilanmäki. Taistelu- tai suojalaitteen kuoppa ja juoksuhautoja mäen SW-rinteellä.	NW	23.4.

neg nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2002
26	Alue 4, Riihimäki. Taistelu- tai yhdyshautoja mäen lakiosan juurella, sen SW-puolella.	E	24.4.
27	Riihimäki. Rakennuksen pohja taisteluhaudan SW-puolella, vanhan pellon reunalla. Etualalla kivijalan W-kulma.	W	24.4.
28	Sarvikankaronmäki. Kasarmikuoppa.	NE	25.4.
29	Sarvikankaronmäki. Taisteluhautaa ja eteläinen betonirakenteinen tulipesäke, taustalla jokilaaksoa.	NE	25.4.
30	Sarvikankaronmäki. Kiviröykkiö eteläisen betonisen tulipesäkkeen lähellä.	SW	25.4.
31	Sarvikankaronmäki. Läntinen betonirakenteinen tulipesäke, taustalla jokilaaksoa.	NE	25.4.
32	Osa-alue 2. Yleiskuva.	WSW	26.4.
33	Kalliomäki koulun NW-puolella ja betonikattoinen tuliaseman laella.	NNE	26.4.
34	Osa-alue 5, Roopetinmäki. Yleiskuva.	NE	26.4.
35	Juoksuhautoja museon NW-puolella mäellä.	SE	26.4.
36	Riihimäen N-rinne.	N	26.4.

URJALA, URJALANKYLÄ

I. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUSVARUSTUSTEN KARTOITUS 2002

DIALUETTELO

Kuvannut Vadim Adel.

Diat on luetteloitu Museoviraston rakennushistorian osaston kokoelmiin päänumerolle 125156.

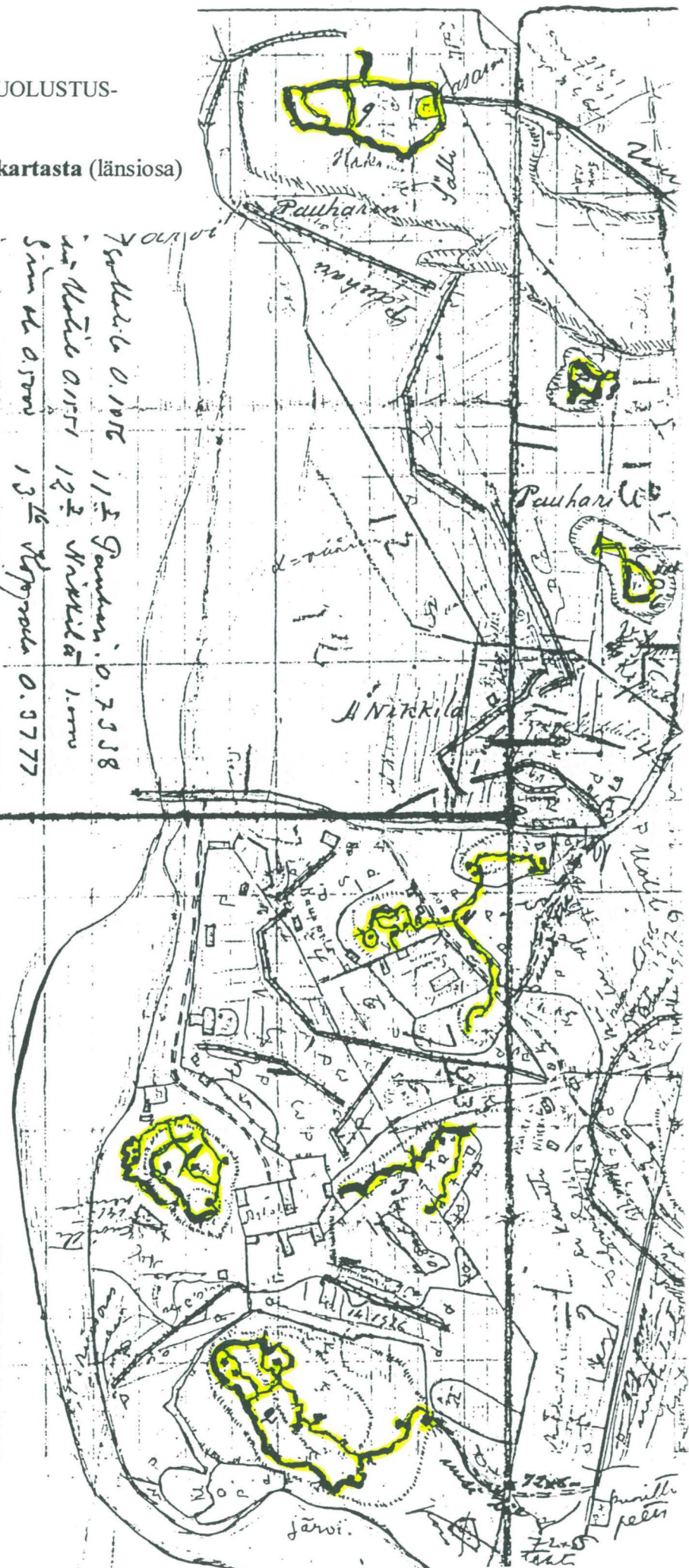
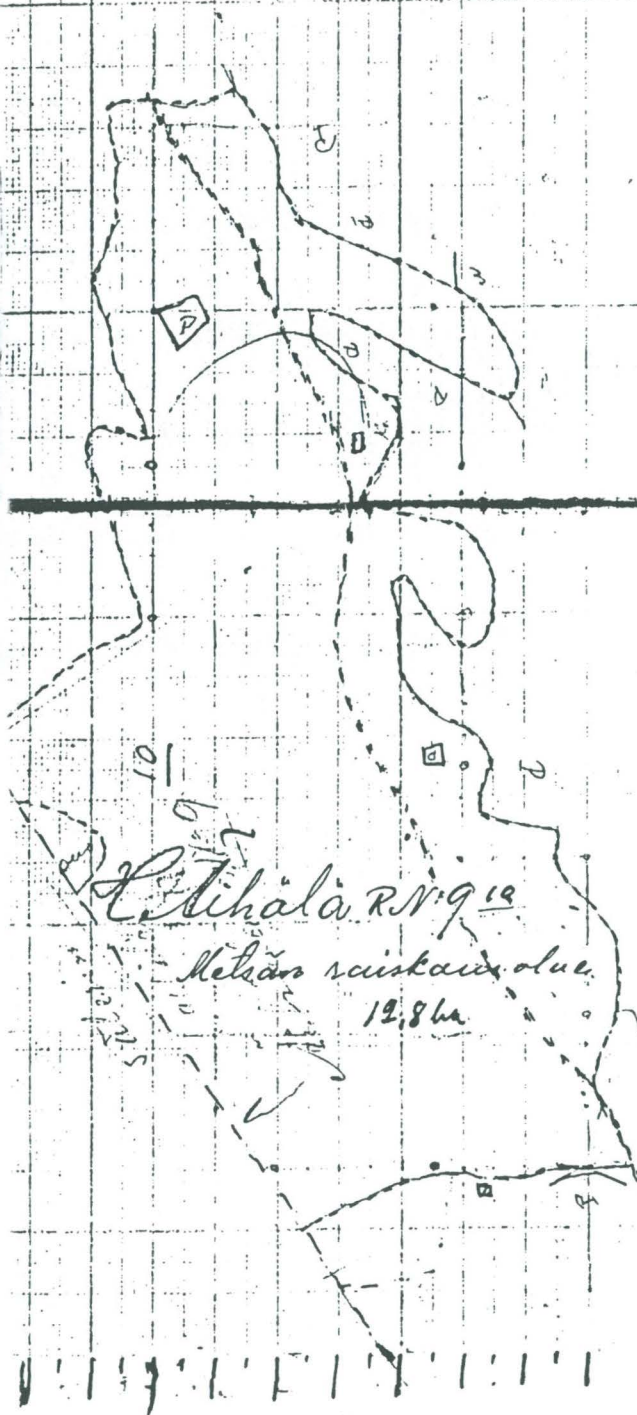
dia nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2002
1	Vanhan Astalan mäki, taistelu- tai suojalaitteen kuoppa mäen NW-rinteessä.	SW	15.4.
2	Vanhan Astalan mäki taisteluhautaa ja maavallia mäen SW-rinteellä, taustalla Astalan vanha liiteri ja Urjalanjoki.	SE	15.4.
3	Vanhan Astalan mäki, kallioon louhittuja hautoja mäen S-rinteellä.	W	15.4.
4	Vanha Astala. Historiallinen kivilatamus (kiukaan perustus?), taustalla Astalan vanha liiteri.	SE	15.4.
5	Taisteluhautoja ja valleja Vanhan Astalan mäen SW-rinteellä.	WSW	15.4.
6	Vanhan Astalan mäki, taisteluhautaa kesämökille vievän tien NW-puolella.	SE	15.4.
7	Vanha Astala, vanhan päärakennuksen suurimman uunin perustukset.	WSW	15.4.
8	Vanha Astala, vanhan päärakennuksen kivijalan N-kulma.	N	15.4.
9	Osa-alue 7. Korsukuoppa, maavalli ja käytävä.	NE	16.4.
10	Osa-alue 7. Taisteluhautoja ja maavalleja korsun NNW-puolella. Taustalla talo nro 7.	SSW	16.4.
11	Yhdyshautoja koulun SE-puolella, rinteellä.	E	16.4.
12	Puolustusvarustuksia koulun NW-puoleisella mäellä.	SW	16.4.
13	Yleiskuva puolustusvarustuksista koulun NW-puoleisella mäellä.	SW	16.4.
14	Betonikattoinen tuliasema koulun NW-puolella.	NW	16.4.
15	Roopetinmäki, Betonirakenteinen tulipesäke, taustalla mäen juurella kulkeva tie.	SW	17.4.
16	Roopetinmäki, nyk. varastona oleva eteläinen korsukuoppa.	S	17.4.
17	Roopetinmäki, kallioon louhittuja taisteluhautoja, oikealla mahdolliseen korsukuoppaan tehdyn huoneen ovi.	NW	17.4.
18	Kivetty kellarikuoppa.	SW	17.4.
19	Osa-alue 10, ylempään taisteluhautaan laskevat portaat alueen NE-osassa.	W	18.4.
20	Osa-alue 10, suuri korsu- tai kasarmikuoppa.	SW	18.4.
21	Osa-alue 10, alueen keskiosa, yhdyshauta ylemmän ja alemman taisteluhaudan välissä, taustalla peltoa.	S	18.4.
22	Osa-alue 10, ylempää taisteluhautaa tien N-puolella.	S	18.4.
23	Pappilanmäki. Kasarmikuoppa.	SE	22.4.
24	Pappilanmäki. Taistelu- tai suojalaitteen kuoppa ja taisteluhautaa mäen W-rinteessä. Taustalla jokilaakso.	E	23.4.
25	Pappilanmäki. Taistelu- tai suojalaitteen kuoppa ja juoksuhautoja mäen SW-rinteellä.	NW	23.4.

dia nro	kuvan aihe	kuvaus- suunta	pvm 2002
26	Alue 4, Riihimäki. Taistelu- tai yhdyshautoja mäen lakiosan juurella, sen SW-puolella.	E	24.4.
27	Riihimäki. Rakennuksen pohja taisteluhaudan SW-puolella, vanhan pellon reunalla. Etualalla kivijalan W-kulma.	W	24.4.
28	Sarvikankaronmäki. Kasarmikuoppa.	NE	25.4.
29	Sarvikankaronmäki. Taisteluhautaa ja eteläinen betonirakenteinen tulipesäke, taustalla jokilaaksoa.	NE	25.4.
30	Sarvikankaronmäki. Kiviröykkiö eteläisen betonisen tulipesäkkeen lähellä.	SW	25.4.
31	Sarvikankaronmäki. Läntinen betonirakenteinen tulipesäke, taustalla jokilaaksoa.	NE	25.4.
32	Osa-alue 2. Yleiskuva.	WSW	26.4.
33	Kalliomäki koulun NW-puolella ja betonikattoinen tuliaseman laella.	NNE	26.4.
34	Osa-alue 5, Roopetinmäki. Yleiskuva.	NE	26.4.
35	Juoksuhautoja museon NW-puolella mäellä.	SE	26.4.
36	Riihimäen N-rinne.	N	26.4.

URJALA, URJALANKYLÄ
1. MAAILMANSODAN AIKAISTEN PUOLUSTUS-
VARUSTUSTEN KARTOITUS 2002
LIITE
Kopio vuoden 1918 vahinkoselvityskartasta (länsiosa)
Mk n. 1:5000

6.10.1918

Urjalankylä 0.1016 11.5 Pauhari 0.7338
Urjalankylä 0.1551 12.2 Urjalankylä 1.0000
Sitten 0.1500 13.16 Pauhari 0.3777
Sitten 0.1472
Urjalankylä 0.1370
Urjalankylä 0.8331
Sitten 0.1500
Sitten 0.0089
Urjalankylä

Kopio vuoden 1918 vahinkoselvityskartasta (itäosa)
Mk n. 1:5000

